

Izglītošanās iespējas pēc vidusskolas

Atestāts par vispārējo vidējo izglītību vai diploms par profesionālo vidējo izglītību dod tiesības turpināt izglītību augstākās izglītības pakāpē, kur var apgūt akadēmiskās augstākās izglītības programmas vai profesionālās augstākās izglītības programmas.

- **Augstākā akadēmiskā izglītība** - šo studiju programmu obligāta sastāvdaļa ir studenta pētnieciskais darbs. Studiju ilgums ir 3 - 4 gadi, tiek iegūts akadēmiskais bakalaura grāds un iespēja turpināt studijas maģistrantūras programmās (1-2 gadi) vai profesionālās augstākās izglītības programmās (1-2 gadi).
- **Augstākā profesionālā izglītība** – saistīta ar lietišķām zinātnēm un sagatavo speciālistu profesionālai darbībai. Latvijā izdala divu līmeņu profesionālo augstāko izglītību:
 - **Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība** – apgūst sarežģītas pakāpes profesiju, taču ne studijas, ne tālākā darbība nav saistītas ar zinātnisko pētniecību. Iegūtā izglītība atbilst 4. profesionālās kvalifikācijas līmenim (**4.PKL** - sagatavotība, kas dod iespēju veikt sarežģītu izpildītāja darbu mainīgās situācijās, uzņemties atbildību par resursu sadali, organizēt un vadīt citu speciālistu un/vai strādnieku darbu). Studiju ilgums ir 2-3 gadi. Iegūstot izglītību, jaunielis saņem pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomu. Šī izglītība dod iespējas turpināt studijas augstākas profesionālas kvalifikācijas ieguvei.
 - **Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība** atbilst 5. profesionālās kvalifikācijas līmenim (**5.PKL** - nozares speciālista augstākā kvalifikācija, kas dod iespēju patstāvīgi analizēt, pieņemt lēmumus, projektēt un/vai plānot, organizēt, vadīt, kontrolēt, un/vai veikt zinātniskās pētniecības darbu attiecīgajā nozarē). Studijas ilgums nav mazāks par 4 gadiem pēc vidējās izglītības un ne mazāks kā 2 gadi pēc koledžas izglītības ieguves. Otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību var iegūt:
 - Pabeidzot profesionālo studiju programmu un saņemot profesionālās augstākās izglītības diplomu un augstākās profesionālās kvalifikācijas diplomu un tiesības studēt tālāk maģistrantūrā.
 - Pabeidzot profesionālā bakalaura studiju programmu un saņemot profesionālā bakalaura diplomu un augstākās profesionālās kvalifikācijas diplomu un tiesības studēt tālāk maģistrantūrā.

Jaunielis pēc vidējās izglītības iegūšanas var arī izvēlēties iegūt profesionālo kvalifikāciju, mācoties profesionālās izglītības iestādēs vai profesionālās tālākizglītībasursos.

- **2. līmeņa profesionālā kvalifikācija** (2.PLK), mācoties arodizglītības (pēc vispārējās vidējās izglītības) programmās (**2.PLK** - sagatavotība, kas dod iespēju patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja/strādnieka darbu. Atbild par savu darbu, kuru veic pēc instrukcijas, spējīgs strādāt grupā). Mācību ilgums ir 1 gads. Iegūstot izglītību, jaunielis saņem profesionālās kvalifikācijas apliecību.

- **3. līmeņa profesionālā kvalifikācija (3.LPK)**, mācoties profesionālās izglītības (pēc vispārējās vidējās izglītības) programmās (**3.PKL** - sagatavotība, kas dod iespēju veikt izpildītāja/strādnieka pienākumus, kuros ietilpst izpildāmā darba plānošana un organizēšana. Iegūstot praktiskā darba pieredzi, spējīgs uzņemties atbildību par resursu sadali un citu izpildītāju darbu.). Mācību ilgums ir 1,5 - 3 gadi. Iegūstot izglītību, jauniets saņem profesionālās kvalifikācijas apliecību.

Kas jāzina, izvēloties izglītības iestādi:

- **Akreditācija** - ir izglītības programmas vai izglītības iestādes kvalitātes novērtējums. Akreditācija dod tiesības izglītības iestādei izsniegt **valsts atzītu izglītības dokumentu** par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvu. Šāds izglītības dokuments dod tiesības turpināt izglītību, vai bez problēmām iekārtoties darbā.
- **Izglītības ieguves forma** – ļauj izvēlēties dzīvesveidam piemērotāko studiju noslodzi. **Klātiene** nozīmē, ka lielāka daļa studiju vai mācību darba tiek organizēta kontaktstundu veidā. **Neklātiene** nozīmē, ka lielākā daļa vielas būs jāapgūst pastāvīgi individuālā darba veidā, bet kontaktstundas būs organizētas kā ievadlekcijas vai konsultācijas, lai palīdzētu apgūt zināšanas vai sagatavoties pārbaudes darbiem. **Eksternāts** (jeb **pašmācība**) nozīmē, ka cilvēks mācās pastāvīgi pēc izglītības iestādes izsniegtajiem materiāliem, var saņemt nepieciešamās konsultācijas un uz izglītības iestādi dodas kārtot pārbaudes darbus.
- **Studiju veids** - Programmu dalījums pēc veida (**pilna** laika un **nepilna** laika) attiecas TIKAI uz augstākās izglītības programmām. Studiju veids attiecas uz laika posmu, kurā tiek apgūta studiju programma. **Pilna laika** studijas nozīmē, ka studijām tiek veltītas 40 akadēmiskās stundas (45 min.) nedēļā (~ 4 dažādu studiju kursu lekcijas pa 90 min. dienā ~ plkst. 9.00 - 16.00 dienā). Pamatstudiju programmas pilna laika studijās apgūstamas 3 vai 4 gadu laikā. **Nepilna laika** studijās savukārt ir mazāks studiju apjoms viena akadēmiskā gada ietvaros. Pamatstudiju programmas nepilna laika studijās apgūst 3,5 - 5 gadu laikā.
- **Valsts budžeta finansētas studiju vietas** - par valsts budžeta līdzekļiem iespējams studēt tikai pilna laika studiju programmās.
- **Maksas studijas** – ja nav iespējams pašam segt mācību maksu, var saņemt studiju kredītu. Kredīti ir konkrētas naudas summas, kuras pēc studiju pabeigšanas jaunais speciālists atmaksā bankai ilgākā laika posmā. Kredītus piešķir tikai akreditētu studiju programmu apguvei. Pastāv divi kredīta veidi, ko studiju laikā var saņemt sekmīgi studenti:
 - a) Studiju kredīts - valsts budžeta aizdevums studentam, lai segtu maksu par studijām. Šo kredītu var pieprasīt tie studenti, kuri mācās par maksu. Šis kredīts nepārsniedz augstskolas noteikto studiju maksu un valsts noteikto maksimālo studiju kredīta apmēru
 - b) Valsts kredīts studējošajiem – aizdevums no valsts budžeta līdzekļiem, paredzēts studenta iztikas izdevumu segšanai. To var saņemt pilna laika (dienas nodaļas) studējošie. Kredīta apmērs vienam studējošajam nepārsniedz 120 latu mēnesī.

Izglītības, pieredzes un darba ieguves iespējas ārvalstīs

Informācijas avots un interneta adrese	Pieejamā informācija
<p>Eiropas Komisijas informācijas apmaiņas un konsultāciju tīkls EUROGUIDANCE</p> <p>www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/valstu_katalogs/</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Izglītības iespējas Eiropas Savienības dalībvalstīs un kandidātvalstīs; ➤ Studentu apmaiņa; ➤ Praktiski padomi pirms došanās uz ārzemēm.
<p>Eiropas Komisijas izglītības iespēju portāls PLOTEUS</p> <p>http://ec.europa.eu/ploteus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Izglītības iespējas ārzemēs; ➤ Apmaiņas programmas un to iespējas; ➤ Pārcelšanās uz citu valsti;
<p>Valsts izglītības attīstības aģentūras izveidota interneta vietne Brauktvainebraukt.lv</p> <p>http://brauktvainebraukt.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzdevumi, lai pārliecināties, vai ir īstais brīdis doties pasaulē, ➤ Ieteikumus, kā sagatavoties ārzemju pieredzei
<p>Eiropas Jaunatnes portāls</p> <p>http://europa.eu/youth</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Iespējas dzīvot, mācīties un strādāt ārzemēs; ➤ Brīvprātīgo darbs
<p>Valsts aģentūras "Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra" mājas lapa</p> <p>www.jaunatne.gov.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brīvprātīgo darbs; ➤ Neformālā izglītība; ➤ Jaunatnes mobilitātes un pieredzes apmaiņas projekti.
<p>Eiropas darba mobilitātes portāls EURES</p> <p>www.eures.europa.eu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vakances; ➤ Iespēja ievietot savu CV; ➤ Pārcelšanās uz dzīvi citā valstī; ➤ Izglītības iespējas ārzemēs.

Informatīvie resursi internetā

Informācijas avots un interneta adrese	Pieejamā informācija
<p>Nacionālā izglītības iespēju datubāze www.niid.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Detalizēta informācija par izglītības iespējām (programmu apraksti, apguves veids, vieta, valoda, maksa, ilgums u.c.); ➤ Skaidrojumi par dažādiem izglītības jautājumiem; ➤ Aktuāla izglītība informācija; ➤ Informācija par akreditāciju, kreditēšanu, konkursiem, stipendijām u.tml.; ➤ Iespēja uzdot jautājumu e-konsultantam; ➤ Karjeras izvēles testi.
<p>Valsts izglītības attīstības aģentūras vietne „Profesiju pasaule” www.profesijupasaule.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dažādu jomu uzņēmumu darbības apraksti; ➤ Profesiju apraksti; ➤ Intervijas ar profesionāļiem; ➤ Fotogalerijas un video materiāli par profesijām; ➤ Izglītības iespējas.
<p>Izglītības un zinātnes ministrijas Studiju un zinātnes administrācijas mājas lapa www.sza.gov.lv/</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Studiju un studējošo kredīti.
<p>Valsts izglītības attīstības aģentūras mājas lapas sadaļa „Karjeras atbalsts” www.viaa.gov.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Karjeras atbalsta materiāli skolēniem un vecākiem; ➤ Karjeras ziņu izdevumi.
<p>Latvijas Universitātes Karjeras centrs www.karjera.lu.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Īsas konsultācijas e-vidē; ➤ Studiju programmu izvēles tests „Pastudē sevi”.
<p>Rīgas Tehniskās universitātes vietne www.nacstudet.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Studiju programmu izvēles tests; ➤ Latvijas reģionālo augstskolu un Rīgas Tehniskā universitātes studiju programmu katalogs; ➤ Mācību materiāli.

Informācijas avots un interneta adrese	Pieejamā informācija
<p>Nodarbinātības valsts aģentūras mājas lapas Karjeras pakalpojumu sadaļa www.nva.gov.lv/pkiva</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Karjeras izvēles un plānošanas metodikas un materiāli; ➤ Darba meklēšanas materiāli; ➤ Izglītības iespēju katalogs; ➤ Profesiju apraksti; ➤ Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei „Veido savu karjeru pats!”; ➤ Elektroniskās karjeras konsultācijas.
<p>Nodarbinātības valsts aģentūras mājas lapa www.nva.gov.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vakances; ➤ Nodarbinātības pasākumi jauniešiem; ➤ Apmācību iespējas.
<p>Personāla atlases uzņēmumu mājas lapas www.e-darbs.lv www.workingday.lv www.vakance.lv www.cvmarket.lv www.cv.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Darba sludinājumi; ➤ Iespēja ievietot savu CV; ➤ Padomi darba meklēšanā.
<p>Nevalstiskās organizācijas “Jauniešu konsultācijas” portāls www.prakse.lv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Profesiju apraksti; ➤ Prakses iespējas; ➤ Tests piemērotākās darba jomas noteikšanai; ➤ Atsauksmes par mācību iestādēm un profesijām; ➤ Atvērto durvju dienas mācību iestādēs un uzņēmumos; ➤ Brīvprātīgo darbs; ➤ Izglītības iespējas; ➤ Vakances.

Informācijas avots un interneta adrese	Pieejamā informācija
Bezpeļņas organizācijas Dream Foundation mājas lapa www.dreamfoundation.eu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pieteikšanās studijām ārzemēs; ➤ Studiju programmas; ➤ Studiju finansēšana; ➤ Karjeras tests; ➤ Tests „Vai es esmu gatavs studēt ārzemēs?”; ➤ Angļu valodas zināšanu pārbaudes tests; ➤ Praktiski padomi pirms došanās uz ārzemēm.
Biedrība “Junior Achievement – Young Enterprise Latvija” www.jal.lv	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skolēnu mācību uzņēmumi; ➤ Semināri un konkursi uzņēmēja prasmju attīstīšanai; ➤ Ēnu dienas.